

Temat lekcji: Budżet państwa.

Budżet państwa jest to plan finansowy zawierający zestawienie dochodów i wydatków rządowych związanych z realizacją przyjętej polityki społecznej i gospodarczej. Jest to po prostu roczny plan gromadzenia dochodów i realizacji wydatków przez państwo w związku z wykonywaniem jego funkcji. Budżet w Polsce jest ustalany przez Sejm i Senat w formie ustawy, która podpisuje prezydent. Ustawa budżetowa upoważnia rząd do pobierania dochodów w określonych formach i określonej wysokości oraz do wydatkowania nagromadzonych zasobów na określone cele i w określonych kwotach. Funkcje budżetu państwa:

- fiskalna- gromadzenie dochodów pochodzących głównie z podatków, które umożliwiają utrzymywanie aparatu państwowego i realizację określonych zadań
- redystrybucyjna- zmniejszenie nadmiernych różnic w wysokości dochodów różnych grup społecznych i tworzenie warunków bezpieczeństwa socjalnego dla grup najuboższych
- stymulacyjna- oddziaływanie dochodów i wydatków budżetów państwa na życie gospodarcze i społeczne. Budżet zatem odzwierciedla cele i założenia polityki gospodarczej państwa w danym okresie i jest głównym narzędziem ich realizacji. Jako centralna pula środków finansowych jest instrumentem wtórnego podziału produktu krajowego i zasadniczą przesłanką interwencjonizmu państwowego w gospodarkę. Na dochody budżetu państwa składają się dochody krajowe i zagraniczne. Dochody krajowe obejmują dochody podatkowe, niepodatkowe (np. dywidendy, wpływy z cła) i dochody z prywatyzacji. Dochody zagraniczne stanowią odsetki od kredytów udzielonych przez Polskę. Źródła dochodów budżetowych są określone w ustawie budżetowej na każdy rok. Zasadniczym źródłem dochodów państwa, a zarazem najbardziej powszechną formą daniny publicznej jest podatek. Podatek to przymusowe świadczenie pieniężne o charakterze ogólnym, bezzwrotne, nieodpłatne, pobierane przez państwo lub inny związek publicznoprawny (np. samorząd terytorialny) na podstawie obowiązujących norm prawnych. Po reformie systemu podatkowego, zapoczątkowanej w 1992 roku głównym źródłem dochodów budżetu są podatki pośrednie, w tym podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy oraz podatek dochodowy. Najważniejszym spośród niepodatkowych źródeł dochodów budżetu jest cło, czyli opłata pobierana przez państwo w związku z obrotem towarowym dokonany przez jego granice. Rozróżniamy cło przywozowe, czyli importowe (taryfa celna importowa) i wywozowe, czyli eksportowe (taryfa celna eksportowa). Cło pełni dwie funkcje:
 - fiskalną, stanowi źródło środków pieniężnych dla Skarbu Państwa

- ochroną, chroni rodzimą gospodarkę przed konkurencją zagraniczną. Wydatki budżetu państwa, z punktu widzenia przeznaczenia, dzielimy na związane z:

- tradycyjnymi funkcjami państwa: obrona, administracja, wymiar sprawiedliwości
- realizację celów społecznych: oświata, kultura, ochrona zdrowia, świadczenia socjalne
- pełnieniem funkcji interwencyjnych w gospodarce: oddziaływanie na inwestycje, subsydia, dotacje, zamówienia rządowe, itp.

Gdy państwo wydaje więcej pieniędzy niż wynoszą jego dochody, powstaje deficyt budżetowy. Pokrycie deficytu może być osiągnięte przez podniesienie podatków, co jest zawsze niepopularne i dla polityków niebezpieczne. Przed nadmiernym bowiem ingerowaniem w portfel obywatele bronią się najbardziej. Ma ono także negatywne konsekwencje ekonomiczne. Drugą metodą likwidacji deficytu budżetowego jest zaciągnięcie przez państwo pożyczki u obywateli poprzez sprzedaż obligacji czy bonów skarbowych. Zainteresowanie ludności ich zakupem może być jednak bardzo ograniczone. Rząd może wreszcie zdecydować się na emisję dodatkowego pieniądza. Taki krok prowadzi jednak często do wzrostu inflacji (spadku siły nabywczej pieniądza).

Napisz notatkę.